

Schriftelijke statenvragen van de Statenfractie van Forum voor Democratie over Windparken Blauw en Groen, ingediend op 17 september 2020, en de antwoorden daarop van het college van Gedeputeerde Staten zoals vastgesteld op 13 oktober 2020 (2682741).

1. *Bent u bekend met het bericht 'Defensie moet opschieten, anders lopen windparken Blauw en Groen honderden miljoenen mis' van De Drontenaar op 24 augustus 2020?*

Antwoord: Ja, we zijn bekend met het bericht.

2. *Klopt het dat de gigantische windturbines van windplannen Blauw en Groen niet mogen worden gebouwd zolang de militaire radar in Nieuw-Milligen operationeel is?*

Antwoord: Bij de planontwikkeling van deze Flevolandse windplannen is al rekening gehouden met de verplaatsing van de radar. Enkele parken hebben een VVGB (verklaring van geen bezwaar) van het ministerie van Defensie gekregen onder (gedeeltelijke) voorwaarde van de daadwerkelijke verplaatsing.

Het is voor het college en de windparken van belang dat er zo spoedig mogelijk aan de voorwaarden uit de VVGB kan worden voldaan. Dat is zeker op het moment dat een nieuwe radar in Herwijnen operationeel is, maar mogelijk ook op een eerder moment als het ministerie van Defensie voldoende zicht heeft op de realisatie van de nieuwe radar. Om deze reden heeft het college samen met het IPO onlangs het belang van de windparken bij snelle verplaatsing van de radar nogmaals onder de aandacht gebracht bij de Tweede Kamer. Zie bijlage voor de inhoud van het *position paper* dat hiervoor is opgesteld.

3. *Defensie wil een nieuwe militaire radar bouwen in Herwijnen ter vervanging van die in Nieuw-Milligen. Klopt het dat de inwoners van Herwijnen in beroep kunnen gaan bij de Raad van State tegen de komst van de militaire radar?*

Antwoord: Ja dat klopt, voor de realisatie van de militaire radar in Herwijnen doorloopt het ministerie van Defensie een zogenoemde Rijkscoördinatie-procedure. Binnen deze procedure is het voor belanghebbenden (uitgezonderd bestuursorganen) - dus ook omwonenden - mogelijk om in beroep te gaan.

4. *In de hoorzitting op 10 september 2020 van de Vaste commissie voor Defensie gaven de inwoners van Herwijnen aan in beroep te gaan bij de Raad van State. Met welke vertraging houdt het college rekening door dit beroep?*

Antwoord: Vertraging als gevolg van een beroepsprocedure zal ongeveer 1 jaar zijn. Dit is afhankelijk van hoe snel een zitting bij de Raad van State wordt ingepland en welke tijd nodig is voor een uitspraak. Het is overigens niet per definitie nodig dat er sprake is van onherroepelijke vergunningverlening. Het gaat erom dat het ministerie van Defensie verklaart dat wordt voldaan aan de voorwaarde uit de door haar afgegeven VVGB. Bijvoorbeeld aan de hand van een inwerking getreden vergunning.

5. *Defensie heeft aangegeven geen serieus alternatief/ serieuze alternatieven te hebben voor de locatie in Herwijnen. Met welke vertraging houdt het college rekening in het geval Defensie in het ongelijk wordt gesteld door de Raad van State?*

Antwoord: Het college gaat ervan uit dat het ministerie van Defensie de Rijkscoördinatieprocedure zorgvuldig doorloopt, zoals ook aangegeven door de bewindspersoon, waardoor de kans op genoemde situatie minimaal is. Mocht zich dit -onverhoopt- toch voor doen dan is de mate van verdere vertraging afhankelijk van de reden waarom Defensie in het ongelijk wordt gesteld en de rechtsgevolgen die de Raad van State hieraan verbindt. Als dit met een zogenaamde "bestuurlijke lus" kan worden hersteld dan zal de vertraging voor het onherroepelijk worden van de besluiten mogelijk nog eens 1 jaar zijn.

PROVINCIE FLEVOLAND

6. *Bestaat er een mogelijkheid dat de radar in Nieuw-Milligen wordt vernieuwd en opgehoogd? Zo ja, welke gevolgen heeft dit voor de bouw van de genoemde windparken?*

Antwoord: Het ministerie van Defensie is tot de conclusie gekomen dat de huidige locatie in Nieuw-Milligen niet geschikt is te maken voor de benodigde radardekking.

7. *Als de fatale termijn wordt overschreden en de toegezegde subsidie komt te vervallen voor de windplannen Blauw en Groen, in hoeverre kan de bouw van de windparken dan doorgang vinden zonder nieuwe kapitaalinjectie?*

Antwoord: Op basis van de subsidievoorwaarden moet de bouw van het windpark binnen 4 jaar zijn gerealiseerd na afgifte van de subsidie. In de subsidievoorwaarden is ook opgenomen dat deze termijn bij overmacht en in overleg met maximaal een jaar kan worden verlengd. Als blijkt dat de termijn van realisatie voor de windparken niet langer realistisch is als gevolg van vertraging in de verplaatsing van de radar, kan er overleg plaatsvinden met RvO (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland) over verlengen van de termijn. De SDE-subsidie is nodig om de businesscase met behulp van externe financiering rond te krijgen. Naar verwachting is dat niet mogelijk in geval de SDE-subsidie zou komen te vervallen.

8. *Hoeveel kleine investeerders hebben hun geld toevertrouwd aan de Uitgevende Instellingen van windplannen Blauw en Groen?*

Antwoord: Het is op verschillende manieren mogelijk om te investeren in de Flevolandse windparken. Allereerst is het voor alle bewoners en ondernemers uit de projectgebieden uit het Regioplan mogelijk gemaakt risicodragend te investeren in de ontwikkelfase (tot Financial Close), wat bij realisatie tot een goed rendement kan leiden.

Daarnaast wordt het voor een grotere groep bewoners mogelijk gemaakt om te investeren in de exploitatiefase (na Financial Close), wat met beperkte risico's tot een aantrekkelijk rendement kan leiden. De omvang van de exploitatie-participatie bedraagt ten minste 2,5% van de initiële businesscase.

Het college gaat er van uit dat de vraagsteller met "kleine investeerders" doelt op de deelnemers in de exploitatiefase die met kleine bedragen in de gelegenheid worden gesteld te investeren.

De exploitatie-participatie van windplan Blauw wordt deels ingevuld door SwifterwinT. Zij geven vanaf 28 september obligaties uit die een waarde van 10 miljoen Euro vertegenwoordigen in coupures van 500 Euro. Er worden bij voldoende belangstelling in totaal 20.000 obligaties uitgegeven.

Het deel dat door Vattenfall voor windplan Blauw wordt ingevuld is nog niet opengesteld. Dit geldt ook voor de mogelijkheden binnen windplan Groen. Er zijn dus naast de obligatie van SwifterwinT verder nog geen kleine investeerders die hun geld hebben toevertrouwd.

9. *Windplan Blauw geeft obligaties uit voor het bouwen van het windpark. Als de bouw van het windpark niet door kan gaan vanwege een financieel tekort, worden de obligaties dan waardeloos? Zo nee, wat gebeurt er met de waarde?*

Antwoord: Windplan Blauw (onderdeel SwifterwinT) geeft de obligaties uit in dit najaar, maar zal de middelen die verkregen zijn door deze uitgifte pas gebruiken op het moment dat de volledige financiering die nodig is voor de bouw van het windpark, dus inclusief de projectfinanciering te verstrekken door een bankenconsortium, volledig gecommiteerd zijn en de bouw kan starten. Tot dat moment worden de ingelegde gelden via de burgerobligatie aangehouden op een derdenrekening bij een notaris die deze pas vrijgeeft bij financial close. Als financial close door de Uitgevende Instelling niet uiterlijk 30 september 2021 behaald is, dan zal de originele inleg teruggestort worden aan de obligatiehouders.

10. *In de prospectus (geactualiseerd op 9 september 2020) staat: 'Hoewel deze overschrijding in het uiterste geval kan leiden tot het intrekken van (een deel van) de toegekende SDE+ subsidie, acht de Uitgevende Instelling het waarschijnlijk dat ... RVO ... vanwege de reeds gedane investeringen ... een langere termijn zal geven ... om de windturbines in gebruik te nemen.' Is het college bekend met de redenen waarom de Uitgevende Instelling spreekt over een waarschijnlijkheid? Zo ja, welke?*

PROVINCIE FLEVOLAND

Antwoord: Zoals in het antwoord op vraag 7 vermeld staat in de subsidievoorwaarden dat er bij overmacht en in overleg met RvO met maximaal een jaar verlengd kan worden. Het is vervolgens aan RvO om een eventueel verzoek te beoordelen. Het college kan zich voorstellen dat dit de reden is om te spreken over de waarschijnlijkheid.

11. Deelt het college de verwachting van de Uitgevende Instelling dat RVO uitstel zal verlenen? Zo ja, waarom?

Antwoord: Zie antwoord bij vraag 10.

12. Steunt het college de keuze van de Uitgevende Instelling om van maandag 28 september 2020 tot en met 18 oktober 2020 nieuwe obligaties uit te geven? Zo ja, waarom?

Antwoord: Wij steunen de uitgifte van de obligaties omdat er invulling wordt gegeven aan het beleid om participatie vorm te geven. Met de uitgifte van de obligaties wordt het mogelijk gemaakt financieel te participeren in het windpark

13. Is de Uitgevende Instelling verplicht om (potentiële) investeerders op de hoogte te brengen van de laatste stand van zaken rondom de militaire radar? Zo nee, waarom niet?

Antwoord: De Uitgevende Instelling is verplicht om middels een door de AFM goedgekeurd prospectus potentiële investeerders zorgvuldig te informeren over de materiële risico's die samenhangen met het project en het financiële product. Dit prospectus is beschikbaar via de website van het windpark en via de website van het platform Duurzaam Investeren, via welke een inschrijving gedaan kan worden. Voor een beschrijving van alle materiële risico's wordt verwezen naar het prospectus.

14. Windplan Groen biedt via vereniging Windshare de mogelijkheid om in te schrijven op 'hoog risico dragend kapitaal - ontwikkelfase'. Deelt het college de omschrijving van Windshare dat investeren in de ontwikkelfase van Windplan Groen een hoog risico met zich meebrengt? Zo nee, waarom niet?

Antwoord: Ja, dat is inherent aan de ontwikkelfase. Los van de radar zijn er nog andere reguliere (ondernemers) risico's die ervoor kunnen zorgen dat de ontwikkeling geen of vertraagd doorgang kan vinden. Overigens is het risico sinds de uitspraak van de Raad van State op 16 september jl. al wat afgenomen omdat de vergunningen sindsdien onherroepelijk zijn geworden.

15. In het geval van jarenlange vertraging met afstel als gevolg, welke manieren hebben de gedupeerde investeerders om hun geld terug te vorderen op de Uitgevende Instellingen van windplannen Blauw en Groen?

Antwoord:

Kleine investeerders in de exploitatiefase: Ten aanzien van de eerdergenoemde "kleine investeerders" is voor het SwifterwinTdeel van windplan Blauw het antwoord gegeven in vraag 9. Voor het windplan Groen en het Vattenfall-deel geldt dat de mogelijkheden niet opengesteld worden voordat Financial Close is bereikt.

Als financial close heeft plaatsgevonden en gedurende de bouw treedt, om welke reden dan ook, vertraging op en het windpark wordt niet of deels niet afgemaakt, dan geldt dat de verstrekkers een achtergestelde positie hebben ten opzichte van wettelijk preferente schuldeisers en de verstrekkers van de projectfinanciering. Wat in een dergelijk scenario gebeurt is uitgebreid beschreven in het prospectus, waarin de potentiële investeerders uitvoerig geïnformeerd worden over het achtergestelde karakter van de burgerobligatie.

Investeerders in de ontwikkelfase: Voor de investeerders die in de ontwikkelfase (dus voor Financial Close) al geïnvesteerd hebben zijn de bovengenoemde mogelijkheden er niet. Vertraging en afstel kan inderdaad leiden tot afname van het rendement of zelfs tot verlies investering. Zie ook de reactie op vraag 14.

16. Mogen de Uitgevende Instellingen de investeringen van de gedupeerden gebruiken om hun advocaten (en proceskosten) te bekostigen?

PROVINCIE FLEVOLAND

Antwoord: Met inachtneming van het voorbehoud dat hierover in vraag 9 is toegelicht ten aanzien van de inleg van de "kleine investeerders" is het inderdaad zo dat na Financial Close de volledige inleg (zowel eigen vermogen als vreemd vermogen) ten gunste van de realisatie van het windpark aangewend kan worden. Eventuele juridische procedures (advocaten of overige proceskosten) die daarvoor nodig zouden kunnen zijn worden ook uit deze totale inleg bekostigd.

Bijdrage namens de provincies tbv ronde tafel en technische briefing Radarstation Herwijnen

Provincies: "Vernieuwing radar snel noodzakelijk om vertraging energieakkoord te voorkomen"

Aanstaande 10 september spreekt u tijdens een rondetafelgesprek over het project Militair Radarstation Herwijnen. Tijdens het gesprek is er de gelegenheid om de verschillende belangen die in het dossier spelen te belichten zodat een integrale oordeelsvorming kan plaatsvinden. Tot onze spijt zijn wij – noch één van de andere wind-belanghebbenden – niet in de gelegenheid gesteld onze belangen naar voren te brengen. Met deze brief willen wij u als provincie Flevoland (mede namens het IPO, de windparken in onze provincie en de NWEA) op de hoogte stellen van het duurzame energie belang dat ook met dit dossier verbonden is. Wij verzoeken U deze belangen bij uw afweging te betrekken.

Zolang er onduidelijkheid blijft over de vernieuwing en verplaatsing van de nieuwe radar, komt de tijdige realisatie van een aantal Flevolandse windparken (samen ca. 700 MW) direct in gevaar waardoor het niet mogelijk is om de afspraken uit het Energie- en Klimaatakkoord, tussen Rijk en het Interprovinciaal Overleg (IPO), te realiseren.

Vertraging

De realisatie van een nieuwe radarinstallatie die de huidige radar in Nieuw Milligen moet vervangen is vertraagd. Dit heeft impact op de bouw van verschillende windparken in Flevoland, omdat die pas gebouwd kunnen worden als de huidige radar is verplaatst.

Verplaatsing randvoorwaardelijk voor tijdig behalen afspraken uit Energie-en Klimaatakkoord

Bij de planontwikkeling van Flevolandse windplannen is al rekening gehouden met de verplaatsing van de radar. Enkele parken hebben een VVGB (verklaring van geen bezwaar) van defensie gekregen onder voorwaarde van de daadwerkelijke verplaatsing. Echter, zolang de radar niet daadwerkelijk verplaatst wordt, kunnen windprojecten (en daarmee de taakstelling voor Wind op Land uit het Energieakkoord) niet tijdig worden gerealiseerd. Dit brengt ons (én windparken) in een onmogelijke situatie. De provincie Flevoland heeft zich, als lid van en via het IPO, in het kader van het energieakkoord gecommitteerd aan de tijdige realisatie van voldoende duurzame energie en doet er alles aan om deze taakstelling te halen. Hier is ze echter afhankelijk van de rijksoverheid, namelijk of die de radar tijdig verplaatst.

De windparken zijn op dit moment bezig met de voorbereiding van de bouw van hun turbines. Als zij niet tijdig duidelijkheid krijgen, kan de bouw flinke vertraging oplopen met alle gevolgen voor de opwek van duurzame energie van dien.

Snelheid is voor windparken essentieel

Voor de windparken is het niet relevant waar de radar heen wordt verplaatst. Het is van belang dat er spoedig een oplossing komt, zodat de huidige radar in Nieuw Milligen zo snel mogelijk uit bedrijf wordt genomen. Wij hebben van Defensie begrepen dat, rekening houdend met zowel de benodigde radardekking als een afzienbare realisatie, Herwijnen hiervoor de meest geschikte locatie is en de enige die binnen de gestelde termijn te realiseren is.

Ten slotte

Ongetwijfeld ten overvloede willen wij u er graag op wijzen dat de klimaat- en energietransitie nu en voor de komende decennia een van de allergrootste opgaven vormt waar Nederland voor geplaatst staat. In nationaal verband hebben we ons gecommitteerd aan het Energie- en Klimaatakkoord. Bovendien heeft Nederland zich in Europees verband vastgelegd op 14% duurzame energie in 2020 en 16% in 2023 en het Akkoord van Parijs. Voor een integrale afweging door de Tweede Kamer is het dus essentieel dat dit gegeven en dit belang ook worden meegewogen.